न्नवनरान्तकौ । महोदरमहापार्श्वौ प्रतिकार्यं महाबलम् । कुम्भं निकुम्भं मत्तञ्च मकराक्षं क्षुरक्रमनम् । प्रहस्तं वीरबन्धुत्तं कुम्भकर्णं महाबलम् । रावणं ब्रह्मणश्चिन्त्या हस्तात्यै राघवो बली । निहत्य बाणजालानि रावणन्तु व्यपातयत् । सीतां शुद्धां गृहीत्वाथ विमाने पुष्पके स्थितः । सवानरः समायातो ह्ययोध्यां प्रवरां पुरीम् । तत्र राज्यं चकाराथ पुत्रवत् पालयन् प्रजाः । दशाश्वमेधानाहृत्य गयाशिरसि पातनम् । पितॄणां विधिवत् हत्वा दत्वा दानानि राघवः । पुत्रौ कुशलवौ कृत्वा तौ च राज्येऽभ्यषेचयत् । एकादशसहस्राणि रामो राज्यमकारयत् । शत्रुघ्नो लवणं हत्वा शैलूषं भरतः स्थितः । अगस्त्यादिमुनीनाञ्च सत्सत्तिषु रतवाम् । स्वर्गं गतो जनैः सार्द्धमयोध्यस्थैः कृतात्मकः" । अन्यदपि व्यासप्रणीते पद्मपु० अध्यात्मरामायणं वाल्मीकिकृतमद्भुतरामायणं चास्ति ।

रामालिङ्गनकाम पु० रामाणाम् स्त्रीणामालिङ्गनस्य कामोऽस्य । रक्ताशोके राजनि० ।

रामोपाख्यान न० ६त० । १रामस्योपाख्याने । तदधिकृत्य कृतो ग्रन्थः अण् । २भारतवनपर्वान्तर्गते तदुपाख्यानप्रतिपादकेऽवान्तरपर्वणि च । [वंशभेदे दण्डभेदे ।

राम्भ पु० रम्भो मेघुनस्य विकारोऽच् । व्रतभेदे भावे

राल पु० रा-अलच् । सालवृक्षनिर्यासे (धुना) भावप्र० । "रालो हिमो गुरुस्तिक्तः कषायो वाहको हरेत् । दोषास्रस्वेदवीसर्पज्वरव्रणविषादिकाः । मेहभग्नाग्निदग्धांश्च गूढातीसारनाशनः" भावप्र० ।

रालकार्य्य पु० रालः कार्य्यो यस्य । सालवृक्षे राजनि० ।

राव पु० रु-घञ् । शब्दे हारा० ।

रावण पु० रवणस्यापत्यम् शिवा० अण् रावयति शत्रून् णिच्-ल्यु वा । लङ्काधिपतौ विश्रवसः पुत्रे राक्षसे ।

रावणगङ्गा स्त्री रावणनिर्मिता गङ्गा नदी । सिंहलदेशस्थे नदीभेदे गरुडपु० ७ अ० ।

रावणारि पु० ६त० । श्रीरामे जटा० रावणान्तकादयोऽप्यत्र ।

रावणि पु० रावणस्यापत्यम् इञ् । मेघनादाख्ये रावणस्ज्येष्ठपुत्रे हेमच० । [चक्रि न हुस्वः ।

राश शब्दे भ्वा० आ० अक० सेट् । राशते अराशिष्ट रुदित्

राशि पु० अश्नुते आप्नोति अश्-इन् धातोरुडागमश्च । धान्यादीनां १पुञ्जे अमरः । ज्योतिश्चक्रस्य द्वादशांशे २मेषादौ, "दशमे राशिप्रसिद्धये" इति लीलावतीप्रसिद्धे ३व्यक्ताव्यक्तगणभेदे यथा त्रैराशिकपञ्चराशिकादिशब्दे ।

राशिचक्र न० राशिघटितं चक्रं दत्तम् । मेषादिद्वादशराशियुक्ते गोलाकारे वायुवशेन पूर्वतः पश्चात् अनियं वंभ्रम्यमाणे ज्योतिर्मये "सप्तविंशतिभिर्ज्योतिश्चक्रं स्थितवायुगम्" इत्युक्ते ज्योतिश्चक्रे खगोलशब्दे दृश्यम् मन्त्रगुणाकुराशिचक्रे तद्र चक्रशब्दे २८०पृष्ठे दृश्यम् ।

राशिभोग पु० राशीनां खखगत्या ग्रहैर्भोगः भुज-घञ् कृत्वम् । रव्यादीनां खखगत्यनुसारेण राशिषु गतिभेदे । खगोलशब्दे दृश्यम् ।

राशी(शि)कृत पु० अराशिः राशिः कृतः राशि+अभूततद्भावे च्वि, तदर्थे समासो वा । (ढेरी) पुञ्जीकृते एकत्रस्थीकृते ।

राष्ट्र न० राज-ष्ट्रन् । जनपदे 'गौड़ राष्ट्रमनुत्तमम्" इति प्रबोधचन्द्रोदयः । २उपदूषे अमरः ।

राष्ट्रिका स्त्री राज-ष्ट्रन् विस्तात् ङीष् स्वार्थे क । कण्ठकारिकायाम् अमरः ।

राष्ट्रिय पु० राष्ट्रे भवः घ । नाटकोक्ते १राजप्राप्ते । स राष्ट्रीय तत्रार्थे । उभावपि २राष्ट्रभवे त्रि० ।

रास शब्दे भ्वा०आ०अक० सेट् । रासते अरासिष्ट रुदित् चक्रि न हुस्वः । रासमः । अयं तालव्यान्त इत्यन्ये ।

रास पु० रस-घञ् रास-घञ् वा । १शब्दे, २ध्वनौ ग्रहस्तावन्यवत् द्वयोर्द्वयोर्मध्यस्थित्या ३क्रीड़ाभेदे, ४कोलाहले च मेदि० ।

रासक न०दृश्यकाव्यभेदे "नाट्ये रासकमेकाङ्कं बहुतालसमवस्थिति । उदात्तनायकं तद्वत् पीठमर्दोपनायकम् । हास्योऽङ्कमत्र सप्तङ्कारो नारी वासकसज्जिका । सुखनिवर्हणे सन्धी लास्याङ्गानि दशापि च । केचित् प्रतिमुखं सन्धिमिह नेच्छन्ति केवलम्" सा०द० ।

रासभ पुंस्त्री० रास-अभच् । गर्दभे अमरः स्त्रियां ङीष् ।

रासभवन्दिनी स्त्री रासभस्य वन्दिनीव । मल्लिकायाम् शब्दच० ।

रासमण्डल न० रासार्थं ग्रहस्तावन्यवत् द्वयोर्द्वयोर्मध्यस्थित्या क्रीड़ाभेदार्थं मण्डलं मण्डलाकारेण भ्रमणं यत्र । १गोलोकस्थे रासक्रीड़ाधारस्थाने । तत्रत्य मण्डलप्रमाणञ्च ब्रह्मवै० जन्मख० ८४ अ० । श्रीकृष्णस्य तद्रासाङ्के २मण्डलभेदे च ।

रासयात्रा स्त्री ६त० । कार्त्तिकपौर्णमास्यां भगवद्रासमहोत्सवभेदे ब्रह्मवै० प्र० २५ अ० । भगवद्रासस्य भा० १०स्क० २८अ० आदौ दृश्या ।